

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä

12 päivänä marraskuuta 1992

Lausunto n:o 22

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 20 päivänä loka-kuuta 1992 hallituksen esityksen n:o 248 laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vt. nuorempi hallitussihteeri Jaakko Hannula sosiaali- ja terveysministeriöstä, lainsäädäntöjohtaja Sepo Mäkelä valtiovarainministeriöstä, neuvotteleva virkamies Olli Saloranta oikeuskanslerinvirastosta, toimitusjohtaja Pentti Ajo Liikennevakuutusyhdistyksestä, professori Edward Andersson, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki, oikeustieteen lisensiaatti Anders von Koskull, apulaisprofessori Arvo Myllymäki, professori Esko Riepula, professori Ilkka Sara-viita, oikeustieteen tohtori, kansleri Kauko Sipponen, professori Kari S. Tikka ja professori Kaarlo Tuori.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kun-nioittaan seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta. Näiltä vakuutuslaitoksilta perittävä maksu vastaisi keskimäärin tapaturma- ja liikennevahinkopotilaiden hoidosta julkisessa terveydenhuollossa aiheutuneita hoitokustannuksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993 ja olemaan voimassa vuoden 1993 loppuun.

Esityksen säätämisyjärjestysperustelujen mukaan lakiehdotuksen mukaista maksua voidaan pitää veronluonteisena eikä lakiehdotusta voida valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaan jättää lepäämään. Hallitus on kuitenkin pitänyt tarkoituksenmukaisena, että asiasta tulkinnanvaraisuutensa vuoksi hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta on tarkastellut valtiosääntöoikeudellisena kysymyksenä yksinomaan ehdotetun maksun valtiosääntöoikeudellista luonnetta. Tätä tulee valiokunnan käytännön mukaan arvioida hallitusmuodon veroja koskevan 61 §:n ja maksuja koskevan 62 §:n perusteella. Valiokunta on vakiintuneessa käytännössään katsonut veron olevan valtiolle menevä rahasuoritus, joka ei ole maksun tavoin korvaus jostakin hallitusmuodon 62 §:ssä tarkoitettua palvelusta (esim. PeVL 4/1992 vp).

Ehdotettu maksu ei ole vastike mistään valtion viranomaisten virkatoimista tai palveluista. Maksu päinvastoin suoritetaan kansaneläkelaitokselle kansaneläkelain 59 §:n 2 momentin mukaisen valtion rahoitusosuuden pienentämiseksi. Maksun fiskaalinen merkitys on kiistaton. Maksua onkin pidettävä valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan veronluonteisena maksuna, minkä takia lakiehdotusta on arvioitava hallitusmuodon 61 §:n kannalta.

Hallitusmuodon 61 §:n mukaan valtion verosta säädetään lailla, jossa ovat säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Lain säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista ovat riittävät hallitusmuodon vaatimusten kannalta. Verovelvollisen oikeusturvaa koskevien valtiosääntöoikeudellisten vaatimusten kannalta puolestaan riittää, että hallintotoi-

minnan alalla yleisesti noudatettavat säädökset, kuten hallintovalituslaki ja hallintomenettelylaki, ovat noudatettavina lakiehdotuksen mukaisessa menettelyssä.

Valiokunta kiinnittää lopuksi huomiota lain voimaantulosäännöksen epäonnistuneeseen muotoiluun. Koska on mahdollista, että lain säännöksiä joudutaan soveltamaan vielä vuoden 1993 jälkeen, on 7 §:n 1 momentti syytä muuttaa esimerkiksi seuraavasti: "Tämä laki tulee voi-

maan 1 päivänä tammikuuta 1993 (*poist.*). Laki koskee vuodelta 1993 suoritettavaa maksua."

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskowitz, varapuheenjohtaja Alho sekä jäsenet Jääteen-

mäki, Kaarilahti, Koskinen, Laine, M. Laukkanen, J. Leppänen, Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki ja Väistö.
